

GUÍA DE BOAS PRÁCTICAS PARA A DIRECCIÓN DE TESES DE DOUTORAMENTO

(aprobada pola Comisión permanente da Escola Internacional de Doutoramento da Universidade de Vigo, na súa sesión do 20/05/2016)

Introdución

Na comunidade científica internacional hai xa un amplo consenso con respecto aos contidos das guías de boas prácticas no eido dos estudos de doutoramento; entre eles, a mellora da calidade da investigación científica, a tutela dos intereses lexítimos das persoas investigadoras e a prevención de problemas de integridade da investigación. Así, por unha banda, no artigo 9.8, do RD 99/2011, de 28 de xaneiro, polo que se regulan as ensinanzas oficiais de doutoramento, indícase que todas as persoas integrantes dunha Escola de Doutoramento deberán subscribir un compromiso co cumprimento da guía de boas prácticas, e o seu Anexo I recolle a necesidade dunha guía destas características para a dirección de tese por parte dos programas de doutoramento. Por outra banda, o Regulamento de Estudos de Doutoramento da Universidade de Vigo recolle no seu artigo 33 que a Escola de Doutoramento publicará unha guía de boas prácticas para a dirección de teses de doutoramento.

O propósito desta guía é axudar a establecer unha serie de recomendacións que serán asumidas polas partes involucradas na investigación: estudantes dos programas de doutoramento, directores/as, tutores/as e os propios programas de doutoramento. Esta guía debe ser considerada un instrumento complementario e non substitutivo das normas legais existentes pois en caso de discrepancia debe prevalecer o establecido nelas.

Obxectivos

Os obxectivos xerais da presente guía son:

- Fomentar a calidade na investigación científica.
- Contribuír ao bo funcionamento no desenvolvemento de prácticas formativas e/ou investigadoras.
- Desenvolver unha actividade científica vinculada ao desenvolvemento da tese de doutoramento que teña presente a ética profesional e as relacións sociais.
- Propiciar o desenvolvemento de mecanismos ou estratexias de resolución de conflitos no seo dos programas de doutoramento.
- Impulsar a capacitación dos futuros doutorandos/as en competencias sociais e atitudinais.
- Favorecer a comunicación entre os axentes implicados na dirección de tese, incrementando o uso de canles internas de comunicación.
- Promover o desenvolvemento persoal e profesional de doutores/as, tutores/as e doutorandos/as.

Ámbito

Esta guía aplicarase a todos os programas de doutoramento da Universidade de Vigo, xa sexan propios ou interuniversitarios, á condición de que, nestes últimos, se respecte fielmente o convenio de colaboración entre as distintas institucións, todo iso sen prexuízo de que algún destes programas poida definir a súa propia guía, que estenda ou amplíe o presente

documento, de acordo coas características ou necesidades particulares de cada programa de doutoramento.

Estrutura

A guía estrutúrase en dous grandes apartados. No primeiro deles, preséntanse recomendacións xerais diferenciadas en función dos axentes implicados no devandito proceso. No segundo apartado, móstrase o procedemento cara á resolución de conflitos durante a elaboración e defensa da tese de doutoramento.

Recomendacións xerais

Para o desenvolvemento axeitado do proceso de elaboración e defensa da tese de doutoramento, establécense as seguintes recomendacións xerais:

- Propiciar unha relación cordial entre os diversos axentes implicados na tarefa de dirección, supervisión e defensa da tese de doutoramento.
- Garantir que as tarefas prioritarias do/a doutorando/a estean relacionadas coa súa tese de doutoramento.
- Propiciar as mellores condicións para a proxección científica futura do/a doutorando/a, en prol da súa inserción laboral.
- Manter o fluxo de información e actualización en todo o referente aos doutoramentos.
- Resolver, no momento que ocorran, as discrepancias entre os diferentes axentes implicados promovendo o desenvolvemento de accións estratéxicas orientadas cara á mellora.

Recomendacións para o/a director/a da tese

A supervisión consiste en ofrecer apoio intelectual, formativo e administrativo a un/unha doutorando/a con vistas á culminación dos seus estudos. Estas son as recomendacións específicas:

- Coñecer a normativa e as estruturas administrativas da Universidade de Vigo, así como os programas de doutoramento, proxectos ou grupos de investigación que poidan ser relevantes para o/a doutorando/a.
- Asegurarse de que o/a doutorando/a ten a información administrativa e coñece os prazos relevantes para o desenvolvemento óptimo da tese de doutoramento.
- Exercer como director/a, asesorando en todo o proceso de elaboración da tese de doutoramento:
 - ao comezo da dirección, orientar o plan de investigación, definindo as competencias, habilidades e actitudes desexables que deban ser alcanzadas polo/a candidato/a durante o seu período formativo.
 - durante o proceso de dirección de tese, asesorar e guiar ao/á estudante en materia de investigación e, concretamente, na elaboración da súa tese de doutoramento.
- Aconsellar e guiar ao/á doutorando/a para cumprir as expectativas marcadas ao comezo e no tempo previsto.
- Supervisar o traballo e cumprimento do mesmo por parte do/a doutorando/a, mediante a interacción persoal de forma regular, de acordo coas necesidades derivadas do desenvolvemento da investigación nas súas distintas fases, e dar resposta ás preguntas e dúbidas do/a doutorando/a nun tempo razoable.
- Procurar que a actividade do/a doutorando/a estea basicamente centrada na elaboración da súa tese de doutoramento.

- Garantir que o traballo de investigación do/a doutorando/a é orixinal e cumpre cos requisitos académicos. No caso de que poida haber indicios de plaxio ou de violación dos dereitos de propiedade intelectual, esta circunstancia debe comunicarse á Comisión académica do programa de doutoramento.
- Revisar o documento de actividades do/a doutorando/a e asesoralo/a sobre actividades formativas complementarias necesarias para a súa formación, tanto organizadas no marco do seu propio programa como alleas a este.
- Cumprimentar con suficiente antelación á data de entrega a documentación de carácter administrativo que o/a doutorando/a requira para proceder cos seus trámites.
- Emitir o informe para as diferentes avaliacións do/a doutorando/a.
- Propiciar a coordinación co/a titor/a.
- En caso de ausencia prolongada do/a director/a, prever coa debida antelación fórmulas alternativas para garantir a continuidade da supervisión do traballo de investigación.
- No caso de que a dirección recaia en máis dunha persoa, establecer claramente desde o principio quen se ocupará de cada faceta da supervisión, e acordar co/a doutorando/a o papel de cada codirector/a.

Recomendacións para o/a titor/a da tese

O/A titor/a está concibido/a como unha figura de asesoramento académico e administrativo do/a doutorando/a, co fin de que este/a desenvolva con todas as garantías a súa investigación. Estas son as recomendacións específicas:

- Desde a incorporación do/a estudante ao programa de doutoramento, asesorar e informar sobre o funcionamento do programa, así como sobre as actividades formativas ofrecidas.
- Coñecer as expectativas, preferencias, aptitudes e capacidades do/a doutorando/a co gallo de levar a cabo un labor satisfactorio de orientación.
- Realizar un labor de información, asesoramento e consulta sobre as cuestións administrativas relacionadas co programa de doutoramento.
- Asesorar axeitadamente ao/á doutorando/a para a utilización e aproveitamento satisfactorio dos recursos de investigación dispoñibles, velando pola dispoñibilidade de medios e procedementos adecuados á formación do/a doutorando/a durante o desenvolvemento da tese.
- Cumprimentar con suficiente antelación á data de entrega, a documentación de carácter administrativo que o/a doutorando/a requira para proceder cos seus trámites.

Recomendacións para o/a estudante de doutoramento

Os/as estudantes de doutoramento deberán levar a cabo un traballo de investigación orixinal baixo a supervisión dun/ha director/a. O produto do seu traballo de investigación, culminado con éxito, será a tese de doutoramento, a cal debe aportar unha contribución substancial ao estado da arte na área de coñecemento correspondente, que poida defender de viva voz fronte a expertos/as. Estas son as recomendacións específicas:

- Coñecer a normativa de doutoramento e outra documentación de investigación da Universidade, nacional, europea, incluíndo requisitos administrativos, loita contra o plaxio, etc.
- Responsabilizarse da súa propia aprendizaxe no marco da súa liberdade de estudo.
- Asumir, con responsabilidade, a temática de tese seleccionada xa que o seu traballo debe contribuír ao crecemento do corpus de coñecemento científico existente.
- Comprometerse a completar a súa formación de forma continuada a través das actividades incluídas no programa de doutoramento ou outras consensuadas co/a director/a.

- Entregar a documentación requirida a nivel administrativo con suficiente previsión e antelación.
- Cumprir cos prazos que estableza o/a director/a (prazos relativos á dirección da tese) e o/a titor/a de tese (prazos administrativos establecidos pola CAPD no que atinxe á entrega do compromiso de supervisión, plan de investigación, documento de actividades, avaliación anual, etc).
- Actuar con dilixencia en todas as tarefas que lle sexan encomendadas en relación co desenvolvemento da súa tese de doutoramento, asumindo as expectativas do/a director/a sobre o seu traballo.
- Participar de forma activa en reunións, seminarios ou outras actividades propostas para a súa formación de doutoramento.
- Favorecer a comunicación regular co/a seu/súa director/a e titor/a de tese, mostrando iniciativa por entablar canles de comunicación eficaces.
- Consultar co/a director/a e titor/a aqueles aspectos académicos e administrativos, respectivamente, que poidan interferir no correcto desenvolvemento da tese.
- Cumprir cos protocolos de elaboración da tese, cun uso honesto das referencias científicas relevantes, traballando con honradez intelectual e seriedade no contraste de citas, no respecto polo traballo alleo, evitando todo tipo de plaxio e apropiacións indebidas, e actuando co máximo respecto pola propiedade intelectual e/ou industrial.
- Ter garantía e declarar que ningún capítulo dunha tese presentada pola modalidade tradicional sexa transcrición exacta dunha publicación previa.
- Ter garantía e declarar que conta coas autorizacións que correspondan das persoas coautoras dos artigos presentados para unha defensa de tese pola modalidade de compendio de artigos ou como anexos nunha tese presentada pola modalidade tradicional.

Recomendacións para o programa de doutoramento

O programa de doutoramento no que se matricula o/a estudante e no que desenvolve a súa investigación desempeña un papel central no apoio e supervisión do seu progreso. Todos os programas de doutoramento disporán dunha Comisión académica (CAPD) para o desempeño desas funcións. Estas son as recomendacións específicas:

- Asegurar que o/a estudante teña acceso aos recursos, ás facilidades e aos equipos axeitados para o desenvolvemento do seu proxecto de tese de doutoramento.
- Actuar como enlace entre o alumnado, os/as directores/as de teses e a EIDO co fin de monitorizar os progresos dos/as estudantes, apoiar aos/ás directores/as de teses e mellorar a experiencia na formación investigadora do/a estudante.
- Dispor de toda a información referente ao programa de doutoramento actualizada na páxina web do programa de doutoramento.
- Garantir a imparcialidade das comisións que avalíen os documentos e procedementos requiridos polo programa (documento de actividades, plans de investigación, avaliacións anuais), respectando en todo caso o compromiso de confidencialidade dos informes e escritos suxeitos á revisión.
- Gardar rexistro das actividades e reunións relevantes.

Recomendacións para outros axentes implicados

No proceso de formación dun/ha doutorando/a poden actuar profesionais que de forma directa ou indirecta inciden na súa formación. Para as persoas implicadas neste proceso fórmulanse as seguintes recomendacións:

- Colaborar na integración do/a doutorando/a no contexto universitario e no seo do programa de doutoramento.
- Colaborar na dispoñibilidade de medios e recursos para o labor que o/a doutorando/a está desenvolvendo.
- Promover relacións cordiais en todo o proceso.
- Asesorar ao/á doutorando/a, na medida do posible, en todo o referente ao proceso formativo.

Resolución de conflitos

Os conflitos nados no seo das relacións humanas deben ser abordados, en primeira instancia, mediante procedementos de carácter informal e, en segundo lugar, con procesos formais naqueles casos onde o primeiro estadio non teña éxito na resolución do conflito. Apostando pola autonomía dos programas de doutoramento para determinar os métodos de resolución de problemas e confiando na súa eficacia para resolver aqueles conflitos que xurdan no seo dos mesmos, fórmase o seguinte procedemento para a resolución de conflitos.

- Primeiro nivel: A resolución do conflito farase inicialmente no seo do programa de doutoramento, implicando á CAPD neste cometido, a cal pode optar por crear unha comisión delegada específica. Por iso, todo conflito deberá ser formulado inicialmente por escrito ante a persoa coordinadora do programa.
- Segundo nivel: Se o conflito non se puido resolver no primeiro nivel con éxito, será preciso recorrer a instancias superiores. A Comisión permanente da EIDO, en aras de facilitar a mediación, conciliación e maila arbitraje, como posibles medidas para a resolución dos conflitos, poderá nomear unha comisión delegada específica por conflito. A Comisión permanente dirixirá unha comunicación á CAPD, solicitando información sobre as accións desenvolvidas no primeiro nivel de resolución. A CAPD dispón de 10 días desde a recepción da instancia para emitir resposta á parte solicitante e para completar, se fose o caso, a documentación sobre a reclamación. A Comisión permanente da EIDO dispón de 30 días desde a recepción da comunicación da CAPD para dar resposta ao/á solicitante. As medidas propostas pola Comisión serán de obrigado cumprimento por ambas partes, deixando a responsabilidade da súa aplicación nos membros do litixio.